

معناشناسی واژه کتاب در قرآن

نویسنده:

زهرا راحتی نوش آبادی

انتشارات رویش بهاری

(rooyeshebahari)

سرشناسه	: راحتی نوش آبادی، زهرا، ۱۳۵۸-
عنوان و نام پدیدآور	: معنائشناسی واژه کتاب در قرآن/نویسنده زهرا راحتی نوش آبادی.
مشخصات نشر	: کرج: رویش بهاری، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۴ ص؛ ۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۴ - ۶۶ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا
موضوع	: کتاب در قرآن
موضوع	: Books in the Qur'an
موضوع	: قرآن - واژه‌شناسی
موضوع	: Qur'an --Lexicology
رده‌بندی کنگره	: BP۱۰۴
رده‌بندی دیویی	: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتاب‌شناسی ملی	: ۹۸۶۹۰۰۰

معنائشناسی واژه کتاب در قرآن

عنوان: معنائشناسی واژه کتاب در قرآن

نویسنده: زهرا راحتی نوش آبادی

طراح جلد: گروه طراحی پلکان

ناشر: رویش بهاری

مدیرتولید: امیر حیدری

شابک: ۴ - ۶۶ - ۴۸۷۱ - ۶۲۲ - ۹۷۸.

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شناسه: ۱۴۵۸

نوبت چاپ: اول پاییز ۱۴۰۳

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

تهران، خیابان انقلاب، پلاک ۱۲۷۸، واحد ۹ - تلفن: ۳۶۴۳۱۳۸۷ - همراه: ۰۹۳۹۸۱۰۵۹۹۳

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
پیشگفتار.....	۵
مقدمه.....	۷

فصل اول: کلیات

معنای لغوی و اصطلاحی کتاب.....	۱۴
معنای لغوی و اصطلاحی قرآن.....	۱۷
معنای لغوی و اصطلاحی معنا.....	۱۸
معنای اصطلاحی معنا.....	۱۸
معنای لغوی و اصطلاحی تاریخ.....	۲۰
معنای لغوی و اصطلاحی توصیف.....	۲۱
مفهوم معناشناسی تاریخی.....	۲۱
مفهوم معناشناسی توصیفی.....	۲۲

فصل دوم: معناشناسی تاریخی واژه کتاب در قرآن

دخیل یا عربی بودن واژه کتاب.....	۲۶
معنای وضعی و اولیه واژه کتاب و مشتقات آن در دوره جاهلی.....	۲۷
معنای کتاب و مشتقات آن در دوره قرآنی و پس از آن.....	۳۱
تحلیل تطور معنایی کتاب و مشتقات آن.....	۳۵

همپوشانی دارد. همین وجه مشترک را نیز می‌توان در معانی که مفسران و عالمان مفردات قرآنی برای واژه «کتاب» در قرآن (از قبیل: مکتوب، نامه، نامه اعمال، کتاب آسمانی، مدت معین، مدرک، دلیل، لوح محفوظ، سنت خداوند و...) ذکر نموده‌اند برداشت نمود. معنای کتاب در قرآن با پذیرش توسعه معنایی از معنای مکتوب فراتر رفته و بار معنایی بسیار گسترده‌ای یافته است. واژه "کتاب" که معنای متبادری‌اش «نوشته قلمی» است مفهوم توسعه‌یافته‌اش در قرآن اصول و قوانینی است که توسط آفریدگار در نظام طبیعت و شریعت ثبت و ضبط و مکتوب شده است.

فهرست منابع

* قرآن مجید

* نهج البلاغه

منابع عربی

۱. ابن اثیر جزری مبارک بن محمد، النهایه فی غریب الحدیث والاثار، محقق: محمود محمد طنّاحی، قم: مؤسسه مطبوعاتی اسماعیلیان، ۱۳۶۷.
۲. ابن دُرید محمد بن حسن، جمهره اللغه، محقق: منیر رمزی بعلبکی، بیروت: دار العلم للملایین، ۱۹۸۷.
۳. ابن فارس احمد بن فارس بن زکریا، معجم مقاییس اللغه، چاپ دوم، بیروت: دار الجلیل، ۱۴۲۰.
۴. ابن کثیر اسماعیل بن عمرو، تفسیر القرآن العظیم، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۹.
۵. ابن منظور محمد بن مکرم، لسان العرب، چاپ سوم، بیروت: دار صدر، ۱۴۱۴.
۶. ابن خلدون، عبدالرحمن، مقدمه ابن خلدون، بیروت: دار الاحیاء التراث العربی، بی تا.
۷. ابن خلکان احمد بن محمد، وفيات الأعیان وأنباء أبناء الزمان، بی جا، دار الثقافه، بی تا.
۸. ابوالفتوح رازی حسین بن علی، روض الجنان و روح الجنان فی تفسیر القرآن، مشهد: بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، بی تا.
۹. ازهری، محمد بن احمد، تهذیب اللغه، محقق: عبدالسلام محمد هارون، قاهره: دارالقومیه العربیه، ۱۳۸۴.
۱۰. آلوسی، سید محمود، روح المعانی فی تفسیر القرآن العظیم، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۵.
۱۱. اندلسی، ابو حیان، البحر المحیط فی التفسیر، محقق محمد جمیل، بیروت: دارالفکر، ۱۴۲۰.
۱۲. بلاذری احمد بن یحیی، فتوح البلدان، محقق: صلاح الدین المنجد، قاهره: مکتبه النهضه المصریه القاهره، بی تا.
۱۳. التهانوی محمد اعلی بن علی، کشاف اصطلاحات الفنون، تهران: خیام و شرکاء، ۱۹۶۷.
۱۴. جوادعلی، المفضل فی تاریخ العرب قبل الاسلام، بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۸۰.

۱۵. حسینی زبیدی، محمد مرتضی، تاج العروس من جواهر القاموس، محقق: علی هلالی و علی سیری، بیروت: دارالفکر، ۱۴۱۴.
۱۶. دامغانی حسین بن محمود، قاموس القرآن و اصلاح الوجوه والنظائر فی القرآن الکریم، بیروت: دارالعلم للملایین، ۱۹۷۷.
۱۷. رازی محمد بن ابی بکر، مختار الصحاح، تحقیق: محمود خاطر، بیروت: دار النشر، ۱۴۱۵.
۱۸. راغب اصفهانی، حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، تهران: کتاب، ۱۴۰۴.
۱۹. زرقانی محمد، مناهل العرفان فی علوم القرآن، بیروت: دارالفکر، بی تا.
۲۰. زرکشی برهان الدین، البرهان فی علوم القرآن، محقق محمد ابوالفضل ابراهیم، قاهره: مطبعه الحلبي، ۱۳۷۶.
۲۱. زمخشری محمود بن عمر، الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عیون الاقاویل فی وجوه التأویل، چ سوم، بیروت: دارالکتاب العربی، ۱۴۰۷.
۲۲. _____، أساس البلاغة، بیروت: دارالفکر، ۱۳۹۹.
۲۳. زهیر بن ابی سلمی، دیوان زهیر بن ابی سلمی، بی جا، بی نا، بی تا.
۲۴. سبزواری نجفی، محمد بن حبیب الله ارشاد الاذهان الی تفسیر القرآن، چ اول، بیروت: دار التعارف للمطبوعات، ۱۴۱۹.
۲۵. سیوطی عبدالرحمن، الاتقان فی علوم القرآن، به کوشش محمد ابوالفضل ابراهیم، ج ۱، بیروت: المكتبة العصرية، ۱۹۸۸.
۲۶. شاذلی سید بن قطب بن ابراهیم، فی ظلال القرآن، بیروت: دارالشروق، ۱۴۱۲.
۲۷. شیرازی صدرالدین محمد، الحکمه المتعالیه، چاپ سوم، بیروت: دارالاحیاء التراث العربی، ۱۴۱۰.
۲۸. صبحی صالح، مباحث فی علوم القرآن، چاپ پنجم، قم: منشورات الرضی ۱۳۷۲.
۲۹. طباطبایی سید محمدحسین، تفسیر المیزان، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه، ۱۴۱۷.
۳۰. طبرسی، فضل بن الحسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: ناصر خسرو، ۱۳۷۲.
۳۱. طبری ابوجعفر، جامع البیان فی تفسیر القرآن، بیروت: مؤسسه الرساله، ۱۹۹۴.
۳۲. طریحی فخرالدین، مجمع البحرین، تحقیق: سید احمد حسینی، چ سوم، تهران: مرتضوی، ۱۳۷۵.
۳۳. طوسی، محمد بن حسن التبیان فی تفسیر القرآن، بیروت: دارالشروق، ۱۴۱۲.

۳۴. فخرالدین رازی ابوعبدالله محمدبن عمر، مفاتیح‌الغیب، چاپ سوم، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۲۰.
۳۵. فراهیدی خلیل بن احمد، العین، چاپ دوم، قم: هجرت، ۱۳۴۱.
۳۶. فیض کاشانی ملامحسن، تفسیر صافی، تهران: الصدر، ۱۴۱۵.
۳۷. قرشی، علی‌اکبر قاموس قرآن، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۱۲.
۳۸. محمد رشید رضا، تفسیر المنار، قاهره: الهیئه المصریه العامله للکتب، ۱۹۹۹.
۳۹. مصطفوی حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۶۸.

منابع فارسی

۴۰. احمدی بابک، رساله تاریخ "جستاری در هرمنوتیک تاریخ"، تهران: نشر مرکز، ۱۳۸۷.
۴۱. ایزوتسوتوشی هیکو، ساختمان مفاهیم اخلاقی- دینی در قرآن، ترجمه فریدون بدره‌ای، تهران: قلم، ۱۳۶۱.
۴۲. بلاشر، رژی، در آستانه قرآن، ترجمه: دکتر محمود رامیار، چاپ ششم، تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۸.
۴۳. جفری آرتور، واژه‌های دخیل در قرآن، ترجمه: فریدون بدره‌ای، تهران: توس، ۱۳۷۲.
۴۴. جمعی از نویسندگان، آشنایی با قرآن، چاپ چهارم، تهران: امیرکبیر، ۱۳۸۲.
۴۵. جواد آملی عبدالله، هدایت در قرآن، محقق علی عباسیان، قم: اسراء، بی تا.
۴۶. ریاضی حشمت‌الله، ترجمه بیان السعاده فی مقامات العباده، تهران: بی نا، ۱۳۷۲.
۴۷. سعیدی روشن محمدباقر، تحلیل زبان قرآن و روش‌شناسی فهم آن، قم: مؤسسه پژوهشی حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۵.
۴۸. صفوی کورش، درآمدی بر معناشناسی، تهران: سوره مهر، ۱۳۷۹.
۴۹. طالقانی محمود، پرتوی از قرآن، تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۲.
۵۰. طیب، سید عبدالحسین، اطیب البیان فی تفسیرالقرآن، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۷۸.
۵۱. فولادوند محمد مهدی، ترجمه قرآن، تهران: دارالقرآن الکریم، ۱۴۱۵.

۵۲. کاشانی ملا فتح‌الله، تفسیر منهج الصادقین فی الزام المخالفین، تهران: کتاب‌فروشی محمدحسن علمی، ۱۳۳۶.
۵۳. مترجمان، ترجمه مجمع‌البیان فی تفسیر القرآن، تهران: فرهانی، ۱۳۶۰.
۵۴. مصباح‌یزدی محمدتقی، قرآن‌شناسی، قم: مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۷۶.
۵۵. مصطفوی حسن، تفسیر روشن، تهران: مرکز نشر کتاب، بی تا.
۵۶. معین محمد، فرهنگ فارسی معین، چاپ دوم، تهران: ناامن، ۱۳۸۶.
۵۷. مکارم شیرازی و دیگران ناصر، تفسیر نمونه، تهران: دارالکتاب الاسلامیه، ۱۳۷۴.
۵۸. موسوی همدانی محمد باقر، ترجمه المیزان فی تفسیر القرآن، قم: جامعه مدرسین، ۱۳۷۴.
۵۹. مهدوی‌راد محمدعلی، آفاق تفسیر مقالات و مقولاتی در تفسیر پژوهی، چاپ اول، تهران: هستی نما، ۱۳۸۳.
۶۰. مهیار، رضا، فرهنگ ابجدی عربی - فارسی، بی جا، بی تا.
۶۱. میبیدی رشیدالدین، کشف الابرار و عده الاسرار، محقق: علی اصغر حکمت، تهران: امیرکبیر، ۱۳۷۱.
۶۲. نجفی خمینی، محمدجواد، تفسیر آسان، تهران: اسلامیه، ۱۳۹۸.
۶۳. واحدی، ابوالحسن علی بن احمد، اسباب النزول، بیروت: دارالکتب العلمیه، ۱۹۸۲.

مقالات

۶۴. غلام محمد شریعتی، معناشناسی در زمانی واژه کتاب در قرآن، مجله علمی پژوهشی قرآن شناخت، شماره ۷، بهار و تابستان ۱۳۹۰ در پایگاه علمی تخصصی نور مگز. www.normags.ir.